СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 110 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 13-го ТРАВНЯ 1949 No. 110. JERSEY CITY and NEW YORK. FRIDAY, MAY 13, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen { 4-0807 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ГОЛОВНИЙ КОМУНІСТ УТІК „ЗАЙЦЕМ" З АМЕРИКИ

Гергард Айслер, названий свого часу „комуністом ч. 1 в Америці", утік зі Злучених Держав, як кажуть, останньої пятниці потайки „зайцем" на польськім кораблі Батори, приналежнім до підприємства Гдиня-Америка Лайн. Він мав бути депортований як чужинець, уроджений в Німеччині, одначе був арештований за підроблення пашпорту і за відмову скласти свідоцтво перед конгресовою комісією і мав бути суджений за неплачення податків. Після його арешту він зложив бонд у висоті $24,500 і оставав на свободі, ждучи судових розправ. Корабель Батори у переїзді до Польщі має причалити в суботу до пристані Савтгемптон в Англії. Департамент справедливости у Вашингтоні вислав каблем прохання до англійської поліції затримати Айслера в Савтгемптоні і заждати на дальші вказівки департаменту. Коли поліція провірить, що подорожний з іменем Гергард Айслер, якого відкрили на кораблі Батори, є справді славний комуніст Айслер, департамент справедливости зажадає його видачі.

КОМУНІСТИ ПОРОБИЛИ ПРИГОТУВАННЯ ДО ВІЙНИ.

Ню Йорк. — У процесі проти 11 провідних комуністів зізнав свідок Вилием Коминґс, що красний голова Комуністичної партії, Вилием З. Фостер, візвав комуністів до зміцнення проводу партії в липні 1948 р., щоб бути готовими на випадок війни між Советами й Америкою. Провідники партії ще перед тим видали наказ, щоб зконцентрувати свої зусилля на придбання нових членів у ключевих американських промислах, а для „забезпеки" щоб вживали тільки перших імен і діяли підпольно. Фостер, як почесний промовець на стейтовім зібранні партії в Клівленд 10. й 11, липня 1948 р. заявив, що „всі годяться з поглядом, що коли б Америка пішла до війни проти Росії, тоді Росія займе цілу Европу і цілу Азію". Він теж говорив про організацію партії в З.Д.А. і домагався, щоб на провідників партії настановити людей, які могли б дати собі раду в такій крізі, як війна між Америкою й Росією". Кожний стейт мав приділену квоту для приєднання нових членів між робітничими організаціями. Члени мали перейти провірку на такий лад, як її переводила совєтська тайна поліція-Чека.

ГРІН ГОДИТЬСЯ НА ЗАЙНЯТТЯ ФАБРИК ПІДЧАС СТРАЙКУ.

Вашинґтон. — Предсідник Американської Федерації праці, Вилием Ґрін, заявив готовість піти на компроміс у справі нового робітничого закону і признати право урядові на випадок крайньої потреби зайняти на 30 днів фабрики, у яких вибухне страйк. Одначе Ґрін противиться судовим наказам для покінчення більших страйків, як цього вимагає бил Симса, зголошений в палаті репрезентантів.

Обвинувачений голова юнії резигнує.

Ню Йорк. — Семюел Лемкін, голова юнії малярських робітників, зрезигнував зі свого уряду після того, як його поставили в стан обвинувачення за обман на $90,000 при малюванні міських будинків.

БАРУК ІДЕ ДО РОСІЇ Й ЕСПАНІЇ.

Бернард М. Барук, визначний американський фінансіст і дорадник кількох президентів, виїде мабуть до Росії й Еспанії на час вакацій. Він виявив це в розмові з одним колишнім членом Комісії Атомової Енергії Обєднаних Держав, а його пізніша розмова з советським делегатом в О.Д., Андрієм Громиком насуває здогад, що це можливе. Барук мав переговорювати з Громиком про видання йому пашпортового віза до Росії. Барух мав сказати, що його подорож є чисто приватна і не має нічого спільного з політикою.

ЖИДІВСЬКА АГЕНЦІЯ ЗНАЙШЛА 50,000 СКИТАЛЬНИКІВ.

Ню Йорк. — Централ Локейшен Індекс знайшла 50,000 скитальців у повоєнній Европі для їхніх свояків, розкинених по цілому світі. Тепер цю працю переберуть інші організації, головно ГАЯС. Впродовж своєї пятирічної діяльности агенція перевірила листи з проханнями від 750,000 осіб, щоб знайти їхніх свояків. Вона найшла 40,000 живих, а 10,000 мертвих. В бюрах організації працювало 75 фахових людей. Кошт такої праці виносив $450,000. Картотека агенції містить 1,200,000 імен.

Організація ГАЯС виказує, що вона привезла до Злучених Держав 3,503 осіб з європейської скиталщини, тобто половину усіх нових імігрантів жидівського походження, від 30. жовтня м. р.

БОЛЬШЕВИКИ ОРГАНІЗУЮТЬ СВОЮ ПОЛІЦІЮ В АМЕРИЦІ.

Вашинґтон. — Перед сенатською правничою комісією складав свідоцтво Богдан Радіца, колишній урядовець югославської амбасади. Він виявив, що комуністи з Европи приїздять по черзі до Злучених Держав під заслоною дипломатичної недоторканости і тут організують тайну поліцію. Як приклад такої діяльности Радіца навів працю югославського делегата до Обєднаних Держав, д-ра Дж. Вільфана. Радіца згадав, що звісний письменник словінського роду, Луїс Адамік, співпрацює з комуністами. На це сказав Ричард Аренс, директор розвідчого штабу комісії, що зі всіх осіб, які були провірені комісією, Адамік має найдовший рекорд своєї приналежности до комуністичних фронтових організацій.

НАГОРОДА $25,000 ЗА ВИСЛІДЖЕННЯ ВБИВНИКА В ЮНІЇ.

Ню Йорк. — Міжнародна Юнія Жіночого Одягу визначила нагороду у висоті $25,000 за вислідження злочинця, який вбив ножем організатора юнії Вилиема Лурій. Він вийшов у понеділок до телефонічної будки і тоді хтось впхнув йому ніж у спину. Поліція призначила 104 детективів до вислідження вбивника.

ПЛЯНУЮТЬ ПРИМІЩЕННЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ОКУПАЦІЙНИХ ВІЙСЬК КОЛО ПРИСТАНЕЙ

Вашингтон, 11 травня — Уряд Злучених Держав має плян для приміщення американських окупаційних військ у Німеччині тільки в околицях північних надморських пристаней, щоб у такий спосб дати спромогу Советам забрати свої війська з Німеччини. Коли б до того дійшло, тоді советські війська були б зосереджені на західнім березі ріки Одри, в місті Штетін, британські війська були б приміщені коло Гамбурга, а американські коло Бремен. Франція, яка має спільний кордон з Німеччиною, могла б забрати свої війська на французьку територію. З достовірних джерел інформують, що між Західними Аліянтами прийшло до порозуміння не забирати своїх військ з Европи, як цього домагається Росія, коли б ця справа виринула на конференції міністрів Чотирьох Потуг в Парижі.

АЧЕСОН ТВЕРДИТЬ, ЩО СОВЕТИ ТРИМАЮТЬ ДАЛЬШЕ КЛЮЧ ДО РОЗВЯЗКИ ТЕПЕРІШНЬОГО ПОЛОЖЕННЯ

Саме відкликання блокади Берліна не розвязує загального політичного положення під теперішню пору і Совети дальше мають у своїх руках ключ до його розвязки — заявив секретар стейту Дін Ачесон на пресовій конференції. Хоч заява була коротка, одначе вона виказувала рішучість. Він виразно заявив, що Америка не зрезигнує з признання повних громадянських прав на випадок обєднання Німеччини. Ачесон поїде літаком на конференцію міністрів у Парижі на 23 травня.

ВАСИЛЬ МУДРИЙ ПРИЇХАВ ДО НЮ ЙОРКУ

Кораблем В. О. Голбрук приїхало до Ню Йорку в середу 11 травня понад 200 українських імігрантів зі скитальщини в Німеччині, а між ними 105 осіб за посередництвом Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету. Між свіжими імігрантами, які приїхали до Ню Йорку, був Василь Мудрий, колишній голова української парляментарної репрезентації в польськім соймі і недавній голова Центрального Представництва на Еміґрації (ЦПЕУ) в Німеччині. Кілька родин українських імігрантів поїхали на фарми коло Трентому, у стейті Ню Джерзі під проводом д-ра В. Ґалана, ґенерального директора ЗУАДК, а інші розїхалися в різні інші місця. Наступний транспорт українців приїхав кораблем Ген. Бредлі Бонді через Ню Орлінс 12 травня.

Кораблем Квін Елизабет приїхав до нюйорського пристані Віктор Кравченко після свого процесу проти комуністичних газет у Парижі. При зустріч з кореспондентами він виявив, що має при собі револьвер для особистої оборони.

УМЕР СТАНІСЛАВ ҐРАБСКІ

Преса подала вістку, що в Польщі умер відомий польський політик і публіцист, Станіслав Ґрабскі. Польська преса відмічує його смерть, називаючи його самого „політичним ексцентриком".

СОВЕТИ „ЧИСТЯТЬ" СВОЇХ ІСТОРИКІВ З ВАРЯГІВ

Москва, 12 травня. Місцевий орган „Большевик" виступив в останньому виданню проти двох советських істориків, називаючи їх „бездомними космополітанцями" та закидуючи їм „національний нігілізм" і „низькопоклонство перед чужими ідеями". Виступ „Большевика" звернений проти істориків І. Мінца та Н. Рубінштейна. Цего останнього обвинувачується, що він прийняв „німецьку теорію" про створення княжої Київської держави варягами, а не словянськими народами. Мінцові закидується, що він нехтує „вченням" Леніна і Сталіна і себе, а не їх називає основоположниками советської історії. Крім того йому закидується „національний нігілізм" та відсутність „советського патріотизму".

ІЗРАЇЛЯ ПРИЙНЯТО ДО ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Лейк Соксес, 12. травня. — Ґенеральна Асамблея Об'єднаних Націй рішила вчора ввечорі більшістю 37 голосів проти 12 признати державі Ізраїля місце в цій міжнародній організації. Дев'ять країн здержались від голосування. Після голосування, як приявні почали оплескувати його вислід, арабські представники на знак протесту демонстративно вийшли зі залі нарад, відмовляючись від будь-яких коментарів. Ізраїль став 59-тим членом цеї організації і вже від сьогодні його представник має право брати активну участь в нарадах та голосувати.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ПРОТИ-АМЕРИКАНСЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ В ЛІБІЇ.

Тріполі, Лібія, 12. травня. — Вчора в цьому африканському місті відбулася большевицька демонстрація, під час якої демонстранти подерли американський прапор та з окликами „хай живе Росія" і „Геть з Америкою та Об'єднаними Націями" підпалили ще кілька італійських інституцій. Демонстрація відбулася за признання суверенности цій бувшій італійській колонії.

ЖАХЛИВІ НАСЛІДКИ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ОКУПАЦІЇ В КИЄВІ

ПОВЕРНЕНІ НА ЗАХІД ПОЛОНЕНІ ОПОВІДАЮТЬ ПРО СТРАШНІ ВІДНОСИНИ В СТОЛИЦІ УКРАЇНИ

Ново-ульмівські „Українські Вісті" передають оповідання військовополоненого німця, який тількищо повернувся зі советського табору полонених в місті Київ-Дарниця, про жахливі наслідки большевицької окупації. Він оповідає:

„Населення м. Києва-Дарниці і в окрузі на 50 км. навколо живе в дуже тяжкому становищі. Немає ні одягу, ні їжі, ні мешкання — живуть у руїнах, бо советський уряд досі не відремонтував будинків. Люди ходять виснажені в подертому убранні. У крамницях деяке убрання є, але коштує так дорого, що робітник або селянин не мають змоги купити, навіть працюючи місяць і зберігаючи кожний карбованець. Ціни на харчі такі високі, що робітник, працюючи на виробні й одержуючи 300 крб. на місяць, не може прохарчувати свою сім'ю з двох осіб. Чорний ринок у Києві „квітне". Спекулянти, що щоденно відвідують чорний ринок, мають великі гроші і живуть краще, ніж советський інженер. На станціях та в містах сила жебраків. Співаючи жалібних пісень із сльозами на очах, вони просять кусок хліба. Серед жебраків багато інвалідів війни, серед цих жебраків є люди з орденами за заслуги в боях „за родіну".

Місто Київ відбудовується повільно. Залізничий міст через Дніпро, що його висадили Совети при наступі німців на Київ, досі не дівремонтований. Користуються дерев'яною будовою, що її зробили німецькі сапери. Усе населення, також і діти, працює на будові нових ґрунтових доріг по всій Україні. Щоб відбудувати міста, уряд СССР поспішно готує кадри технічних робітників з комсомольців та членів комуністичної партії. Ці нові кадри підготовані недостатньо і тому нераз ту саму роботу доводиться переробляти по кілька разів.

По містах і селах широко розгалужені органи НКВД. Голодні, обдерті, виснажені люди не можуть навіть між своїми такими ж бідаками промовити слово. Хто заговорить про злидение життя „советського раю", того забирають спецвідділи НКВД до тюрми, а звідси, як соціяльно небезпечного, висилають до Сибіру. І роблять це так, що навіть жінка не знає, де подівся її чоловік.

У Києві та Дарниці дуже багато міліції та працівників НКВД, що на кожному кроці контролюють кожного.

Всі, хто повернувся „на родіну" з Німеччини, перебувають у концентраційних табо-

(Докінчення на стор. 3-тій)

ДЮЇ ОСТЕРІГАЄ ЗАХІД ПЕРЕД „МЕДВЕЖОЮ ЗАСІДКОЮ".

Лондон, 12. травня. — Ґубернатор нюйорського стейту і бувший республиканський кандидат на президента Злучених Держав, Тамес Дюї, відбуває тепер подорож по Европі та зупинився насамперед в Англії. Вчора на пресовій конференції він на запит про його думку в справі закінчення советської облоги Берліна повторив американське прислів'я про „осторожність перед медвежою засідкою", остерігаючи західні країни як перед мотивами так і цілями цего нового советського політичного трюку.

ЗАКІНЧЕНО ОБЛОГУ БЕРЛІНА

ПІСЛЯ 328 ДНІВ БЛЬОКАДИ ДО МІСТА В'ЇЖДЖАЮТЬ ПОТЯГИ І АВТОМАШИНИ.

Берлін, 12. травня. — Після 328 днів советської облоги Берліна, сьогодні вранці почали до цего міста знову в'їжджати західні потяги і автомашини. Перший потяг в напрямку на Берлін переїхав контрольний пункт на станції Гельмштедт в британській зоні в год. 1:23 вранці, а перша автомашина, керована завідателем Юнайтед Прес на Европу, Волтером Рунелем, переступила контрольний пункт при в'їзді до Берліна в год. 1:44 рано. Перший потяг був пасажирський і ним їхали головно кореспонденти, а другий потяг, що вирушив до Берліна кілька хвилин після особового, був вантажний та віз вугілля з Рурщини, що рівночасно символізувало закінчення теж західних відплатних обмежень комунікації. Точно в годині 12:01 опівночі вирушила через контрольний пункт в Марієнбурґу в напрямку на захід перша валка автомашин, на чолі якої їхав американський „джіп" з вояками. В самому Берліні зараз по півночі знову запалали світла на вулицях та по домах, в багатьох випадках вперше після 10 місяців советської облоги. Багато з німців аж тоді повірили, що бльокада справді закінчилася. Комунікаційний рух відновлено теж в нутрі самого Берліна між західними та советським секторами. Німецьке населення прийняло закінчення облоги з великою радістю, а західні союзники, подібно як і совети, відзначають цей факт як велику перемогу.

ЗАПОВІДЖЕНУ КОНФЕРЕНЦІЮ МІНІСТРІВ СОВЄТИ ВВАЖАЮТЬ „ЗВОРОТНИМ ПУНКТОМ".

Москва, 12 травня. — Провідний советський орган в закордонних справах, „Новоє Время", пише у вчорашньому виданні, що заповіджена на 23-го травня конференція Ради міністрів закордонних справ чотирьох великодержав в Парижі в справі Німеччини готова стати „зворотним пунктом" в „мертвій точці" советсько-західних стосунків після другої світової війни. Газева висловлює надію, що на цій конференції пощастить розв'язати проблему Німеччини і всю вину за дотеперішні суперечності скидає, очевидно, на західних союзників.

ЗАХІДНА НІМЕЧЧИНА ПРОТИ СОВЄТСЬКОГО „ОБ'ЄДНАННЯ".

Берлін, 12 травня. — Керівники німецької Парляментарної Ради в місті Бонн відкинули вчора пропозицію німецьких большевиків зі советської зони в справі спільної конференції, яка ухвалила б спільне домагання до Ради міністрів закордонних справ щодо „об'єднання" всіх зон Німеччини. Вони заявили, що конференція в справі об'єднання з людьми, які не репрезентують німецького народу та які не діють вільно, не тільки не причинилася б до об'єднання, але навпаки, викликала б ще більші застереження. Німецькі большевики зі свого боку заявляють, що їх ніщо не зупинить в намаганнях якнадальше поширити свій комуністичний „фронт".

АВСТРІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ МИРОВОГО ДОГОВОРУ.

Відень, 12 травня. — У зв'язку з назначенням дати конференції Ради міністрів закордонних справ на 23-го травня та у зв'язку з новими дипломатичними намаганнями для східно-західного замирення після закінченя советської облоги Берліна, австрійський парлямент ухвалив одногосно резолюцію, домагаючись від Ради міністрів остаточного обговорення справи мирового договору з Австрією. Як відомо, справа цього договору застрягла знову в „мертвій точці" на конференції заступників міністрів закордонних справ чотирьох великодержав, що від деякого часу знову відбувається в Лондоні.

ФРАНЦУЗЬКИЙ УРЯД ПОТВЕРДЖУЄ АТЛАНТИЦЬКИЙ ПАКТ ТА ІНШІ ДОГОВОРИ.

Париж, 12 травня. — Вчора тут відбулося засідання французького уряду, на якому міністер закордонних справ представив головні проблеми закордонної політики. Вислухавши виснень міністра, уряд потвердив чотири головні міжнародні зобов'язання Франції, прохаючи від парляменту їх швидкої ратифікації. До потверджених урядом зобов'язань належать: Атлантійський пакт, статут західно-европейського союзу, плян митного союзу між Францією та Італією та рівночасно апробував конституцію федеративної західно-німецької держави.

ЧЕХИ ПРОТИ „ЗРАДИ" ТІТА.

Прага, 12 травня. — Орган чеських комуністів „Руде Право" вилаяв вчора теперішнього диктатора Югославії, маршала Тіта, добачуючи виразні „познаки зради" в його „ворожнечі до Советського Союзу та щораз тісніших зв'язках зі західними імперіялістами". В цьому добачується початок нової акції Комінформу проти „збунтованої" Югославії.

БРИТАНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ПРИЙНЯВ ЗАКОНОПРОЄКТ В СПРАВІ ІРЛЯНДІЇ.

Лондон, 12 травня. — Британський парлямент ухвалив вчора більшістю 317 голосів проти тільки 12 внесений урядом законопроєкт, що північна Ірляндія повинна залишитися під британською адміністрацією, як довго інакше не постановить північно-ірляндський парлямент.

ГОСПОДАРСЬКА СЬОМИРІЧКА В ІРАНІ.

Тегеран, Іран, 12 травня. — Перський шах вчора офіціяльно потвердив і сьогодні вже почав діяти в цій країні як окрема організація сьомирічний господарський плян, що передбачує економічний розвиток країни коштом 656,-000,000 долярів. Плян буде здійснюватися під проводом американських спеціялістів та охоплюватиме сільське господарство і промисловість.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

„НЕЛОГІЧНЕ" ВІДНОШЕННЯ ДО ЕСПАНІЇ

Які тепер діються радикальні переміни в політичному світі, пізнати найкраще по сенатській дебаті на тему відношення Злучених Держав до Еспанії. Ще не так давно прямо неможливо було висказуватись про це відношення у такий спосіб, як це тепер зробили сенатори, щоб не набути назви одвертого чи закритого „фашиста". Та тепер уже в сенаті прямо запитували, яка логіка визнавати диктатуру Сталіна і мати повні дипломатичні звязки з Кремлем, а бути одночасно проти подібних звязків з Еспанією диктатора Франка. Сенатори не тільки так питали, але й називали таку ситуацію „нелогічною" і „смішною".

Ми добачували ту нелогічність уже давно і писали про неї, за що московські ступайки лаяли нас і називали „фашистами" та „гітлерівцями", пишучи про це в тоні донощиків та в надії, що це матиме „наслідки", бож „конюнктура" на такі речі була довгий час добра. Сьогодні, коли вже давніші елементи з „Ню Діл", задивлені в Москву, не є при владі й впливах, а кремлівська агресія далася вже добре в знаки не тільки американським політикам, але й коштує дорого весь американський нарід, уже можна всім нам спокійно й логічно писати теж і про відношення Злучених Держав до Еспанії.

Немає найменшого сумніву, що диктатура ген. Франка в Еспанії була й далі є не до вподоби американцям, як не подобається їм кожна диктатура. Глумом над американською логікою було одначе те, що так довго вмовляли різні сили в американський нарід, що можна визнати кремлівську диктатуру і жити з нею в згоді та разом з нею заводити новий лад і мир у світі, але не можна цього робити з еспанською диктатурою.

З цього, що говорено в сенаті, а зокрема, що сказав сенатор Там Конелі, голова сенатського Комітету для справ закордонних, ясно кожному, що на нелогічність цеї політики департаменту стейту у відношенні до Еспанії впливали в першу чергу закордонні впливи, а не бажання та інтереси Злучених Держав. Як бачимо, „закордонні впливи" мали з Злучених Державах, а зокрема в уряді, дуже сильне попертя. Що так було, про це всі знаємо, коли нагадаємо собі урядові заяви чи виступи таких осіб як п-ні Елінор Рузвелт у справі Еспанії. Нині вже розуміють, що навязання повних дипломатичних зносин з Еспанією, не означає, що американський уряд та американський нарід погоджуються з диктатурою ген. Франка. Нині уже багато добачує таки нерозум в такому поступованні, щоб допускати советську диктатуру до представництва в Обєднаних Державах, а відмовляти такого представництва Еспанії. Одначе не так давно про таке логічне думання не писалось; його збувалось щонайвище мовчанкою й це мало бути „вищою політикою". Таке, можливо, ще далі було б продовжалось, якби не та обставина, що демократичний світ, обороняючись перед евентуальною новою советською агресією, потребує Еспанії. Про це й говорять у сенаті.

На нашу думку Еспанія, будучи в колі демократичних потуг, скорше позбудеться диктатури, ніж лишена сама собі. До того ліва диктатура, яка була б заступила ген. Франка, була б втягнула цілком певно Еспанію в московську сферу впливів. Що ж тоді було б? Добре, що хоч тепер теж і про це одверто говорять в сенаті, домагаючись від департаменту стейту зміни у відношенню Злучених Держав до Еспанії.

На берлінському побоєвищі „холодної війни"

Опівночі з 11. на 12. травня Совєти перервали свою однорічну бльокаду західних секторів Верліна, а західні союзники зі свого боку відкликали свої відплатні комунікаційні обмеження зі совєтською зоною. Тим самим, совєтсько-західна „холодна війна" за руїни колишньої столиці німецького Райху закінчилася, а кожний з партнерів твердить, що вона закінчилася його перемогою і поразкою противника.

Передісторія теперішньої перемоги і поразки в Берліні загально відома. Безпосередньою причиною своєї бльокади Совєти називали західну неуступчивість щодо виключности совєтської валюти в Берліні, але й цілком не скривали, що за ціль тут править єдине бажання: позбутися західних союзників з цього справді єдиного ще демократичного острова за совєтською залізною заслоною. Задум не пощастив, не зважаючи на цілу його брутальність. Західні союзники рішили залишитися в Берліні, справді „готові на все". Для зломання совєтської бльокади вони розгорнули безприкладне в історії світу постачання продуктів і найконечніших товарів щоденного вжитку повітряною дорогою. Рівночасно з тим вони видали цілий ряд відплатних обмежень в західних зв'язках зі совєтською зоною. І на тому тлі розгорнулася „холодна війна", яка з кожним днем загрожувала можливістю „розігрітися". В підготовці на таку можливість західні союзники на далеко випередили Совєтів і під кожним оглядом. Атлантійський пакт був останнім кільцем у звені тої підготовки, а висилка на англійські бази американських бомбардувальників, спеціяльно вишколених в скиданні атомових бомб, і супровідна заява, що ці бомби можуть бути скинені в кожному часі і в кожному місці, відповідно до потреби, могла вплинути на совєтське рішення влаштувати собі дешеву „перемогу" в Берліні. У висліді, большевики відступили і кажуть, що „перемогли".

В західних дипломатичних колах та західна публична опінія сам факт совєтської капітуляції в Берліні оцінює з цілим рядом найрізноманітніших застережень. Большевицька поразка там для всіх очевидна, але Захід вже має досить досвіду з большевиками, щоби занадто не тріюмфувати з такої поразки, яка не закінчилася повним розгромленням і ліквідацією большевизму.

Власне у зв'язку з Берліном приходять на думку деякі можливості совєтських калькуляцій. Бльокада Берліна та „холодна війна" в справі Німеччини почалася минулого року, в тому приблизно часі, як Америка, а за нею інші демократичні країни віддавали багато уваги подіям в Китаю та на Близькому Сході. У зв'язку зі совєтською акцією в Европі, відразу відізвались західні голоси, що ми, мовляв, видаємо мільйони на оборону Китаю, в якому большевики раніше чи пізніше все рівно скрутять собі голову, тоді як Европа от-от пропаде, іт. п. Европа і Берлін стали формально головним „запальним вогнищем" і навколо них закрутилася ціла міжнародна дипломатія та ціла оборонна підготовка. Совєти все це штучно піддержували і рівночасно повели відповідну акцію на другому, азійському фронті, яка сьогодні дала свій результат в большевицькому заливі Китаю. Західна дипломатія там вже навряд чи багато допоможе і большевики навряд чи мали б тепер вже більшу потребу її боятися. Навпаки, для них було б навіть побажано, щоби головну увагу заходу перекинути на другий полюс фронту та прочистити собі знову шлях до акції в Европі. Це виразно виявляється і зі совєтських передумов до закінчення бльокади Берліна. Про колишню формальну причину до неї, справу совєтської валюти, тепер вже навіть не згадується. Натомість на перше місце видвигається „обєднання" Німеччини, що означало б посереднє поширення совєтського кордону з Лаби на Райн. А там вже і Франція під боком, і Англія недалечко і всілякі нові можливості. Позірною уступкою в Берліні, Совєти хотіли б здобути цілу Німеччину. Їхній берлінський гачок до тої міри приманливий, що на нього тільки дуже мудра риба могла б не зловитися.

Найблища конференція Ради міністрів закордонних справ чотирьох великодержав, заповіджена вже на день 23-го травня, виявить чи і наскільки Совєти ще можуть гратися зі західними союзниками в кота і мишку. Загальні голоси з нагоди перервання бльокади Берліна дозволяли б на припущення, що совєтські калькуляції могли б мати деякий успіх, щонайменше, як йдеться про формальні заяви. Ще найбільш реальним під цим оглядом є сьогодні один з найкращих, бо особистий і безпосередній знавець большевиків, ген. Л. Д. Клей. Сьогодні перемога Заходу в Берліні, це насамперед його діло, але він сам ним ще найменше тріюмфує. Тоді як преса та державні мужі заговорили про нові можливості замирення, про можливість закінчення „холодної війни" та „нового курсу" в західно-совєтських стосунках, ген. Клей на повний голос заявив, що большевикам не вірить, що їх змінене становище в справі Берліна цілком не означає зміни їхньої політики та що совєтська поразка в Берліні в холодній війні могла б в обставинах бути передвісником західної поразки в „гарячій війні", загроза якої — по його думці — ані на йоту не змінилася зі змінами в Берліні.

Ол. Зозуля.

На що розраховує Сталін?

Друга світова війна припинилась на пів дорозі й не тільки не припинила очікуваних европейським народом результатів, але своїм прикінцем (кінець ще має бути!), поневолила більшу частину Европи, віддавши її на поталу знахабнілому московському імперіялізмові.

Це, що війна припинилась на пів дорозі, дає Кремлю нагоду перепочити, переформувати свої сили, як в нутрі СССР, так і поза його межами, випродукувати потрібну кількість зброї, харчів, щоб з новими силами, з новим кличем несподівано напасти на демократичний світ.

Світ поділено на дві частині: тоталітарну й демократичну. І поділився він не нині, а десятки років тому, коли Ленін заявив, що СССР не могтиме існувати і розвиватися доти, доки живе в капіталістичному оточенні. Адже основна мета СССР дійти „через соціялізм до комунізму". Від цієї мети большевики ніколи не відступали, хоч — легко висловлюючись, деяким світовим політикам інколи здавалося, що СССР наближається до реставрації капіталізму. Симптомом цього були: „ліквідація" Комінтерну, „вільне" існування релігії, введення пагонів і т. д.

Такі політики забули, що за большевицькою діялектикою „усякі засоби добрі, коли вони виправдують мету".

І якщо Сталін ще в 1933 р. заявив, що: „Соціялізм в СССР, в основному, вивершено", то лишається дійти до конечної мети — комунізму, але який в оточенні капіталістичного світу не можна побудувати в одній країні.

Як бачимо, Москва в другій світовій війні, чужим коштом добре погріла руки — поневоливши ряд країн свободолюбних народів, то в третій, майбутній, війні, Кремль плянує загарбати усю земну кулю.

На що ж розраховує Сталін в третій світовій війні, щоб здобути перемогу і оголосити Москву столицею світу?

Щоб здобути трон світового диктатора, Сталін розраховує в майбутній війні (на підготовку до якої працює вся східна Европа) на п'ять основних чинників:

Перше: на комуністів, яких пересічно нараховується до 5 мільйонів і стільки ж комсомольців та декілька тисяч енкаведистів. І коли, примíром, буде проведена тотальна мобілізація (включаючи і жіночі баталіони), що дало б найбільше 40 мільйонів живої сили, з яких кожен четвертий був би комуніст чи комсомолець, завданням якого є не лише героїчно іти в бій, а й пильнувати, щоб ті три нешкодуючи клали свої голови.

Друге: Надії на п'яту колону, завданням якої є під час війни розкладати війська своєї країни і організувати маси до саботажу, заколотів, включно до революції і захоплення влади в свої руки.

Трете: Надії на російський патріотизм, тобто на російський народ і зрусифіковані одиниці інших національностей. І не даремно Сталін, коли припинилася друга війна, на бенкеті в Кремлі проголосив тост: „Піднімаю кухел за героїчний російський народ, що славно розгромив німецьких фашистів.

Четверте: На свою промисловість ,яку перенесено з України, Москви, Ленінграду в глибину Сибіру та законспіровано від чужинця і ока летуна.

І п'яте: Надія на російську еміграцію, яка по всіх країнах схвалює імперіялістичну політику щодо „єдіной неделімой".

Це в основному всі ті можливості, на які розраховує Сталін, коли не враховувати пропаганду, на яку СССР витрачає безконтрольно мільйони карбованців проти демократичного світу, та випробуване гасло, що застосовувалось підчас громадянської і останньої війни: „кожне зайняте вороже місто віддається на 2—3 дні в повне розпорядження вояка".

Так коротко виглядають сталінські розрахунки, тобто кий, яким він збирається завоювати світ. Але в киї є два кінці. І другий кінець переважає перший, і, матиме вирішальну ролю в розвалі СССР під час війни.

Інакше кажучи, друга сторінка совєтської медалі виглядає так: комуністична партія складається з багатьох національностей. Серед комуністів є чимало законспірованих членів різних партій колишньої царської Росії. есери, есдеки, меншовики і т. д. Є й не мало колишніх опозиціонерів; троцкістів, бухарінців. Є й отакі, що несуть партійне покарання за відступ від генеральної лінії, та пониження в ранзі. Є й комуністи, які не зовсім втратили національне почуття, як наприклад: боротьбісти, укапісти. Отже ВКП(б) не є монолітною, а тримається купи силою існуючого режіму підпертого НКВД. І підчас війни така партія легко мусить розкладатися, а при неуспіхах мусить виникнути внутрі партійна боротьба, що негативно вплине на успіхи большевиків у війні.

Що ж до комсомолу, то великий відсоток в його лавах є молоді, що її батьки загинули на засланні, або коротають свій вік десь на Колимі чи Соловках. Та й немало таких, що живуть під чужим прізвищем, і пролізли туди ради самозбереження.

Таким чином партійний вплив на військо, що складається з багатьох поневолених національностей не матиме належного впливу. Тим більше, що серед совєтських вояків нема мабудь жадного, в родині, якого не було б когось замордованого або засланого в концтабори.

Російський патріотизм і російська еміграція настільки себе скомпромітували, що сьогодні не мають популярности серед поневолених Москвою народів і підчас війни їхні дії будуть „гласом вопіющого в пустині".

Хоч большевики й перенесли свою промисловість до Сибіру, проте у війні ці заходи не дадуть потрібного ефекту. Якщо в перші тижні будуть знищені всі комунікації (а до Сибіру є лише одна залізниця), то фронт лишиться без зброї, харчів й іншого постачання. Це розуміють Совєти і тому, з одного боку поширюють залізниці, з другого — продукують якнайбільше авт та літаків, які могли б заступити залізничні комунікації. Але біда в тому, що продукція ця малоякісна. Скільки Совєти не працюють над конструкцією своїх авт, проте вони лишились і надалі такими, що підчас малого дощу (поскільки в основному ідуть по грунтових дорогах) цілком капітулюють. Транспортових літаків великої потуги, що могли б перевозити великі вантажі без аварій, совєтські інженери досі не змогли сконструювати. А ті тисячі двомоторових літаків — бомбардувальників, порівнюючо з англо-американськими, маловартісні. Бо як показала практика другої війни, такі літаки протягом кількох місяців були в більшій мірі знищені німецькою авіяцією і зенітним вогнем.

П'ята колона, на яку так розраховують большевики на випадок війни, відіграватиме певну ролю тільки якийсь час, а потім буде самоліквідуватись. Це стверджує той факт, що коли італійські полонені повернулись з Росії і розповіли про „соціялістичний рай" компартія Італії зменшилася на 700 тисяч членів. Знову в Франції змаліли комуністичні впливи наслідком поліпшення життє-

(Докінчення на стор. 3-тій).

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

28)

— Просимо, просимо, тільки без тих відрізаних ніг і заплаканих дітей, будь ласка, — втрутились голоси жінок.

— Ні, не бійтеся, це буде з другої опери. Справа була вже за совєтської влади, коли всякі відьми, чаклуни, дияволи, домовики й лісовики давно позникали, а привиди, примари і духи ще з білими еміґрували закордон, коротко кажучи, — коли в совєтському суспільстві залишились тільки чорти не нашого Бога та їм співчуваючі...

В вагоні засміялися.

— Давай, давай, бухгальтер, добру платівку ти завів — ні сюди, ні туди, вали їх на купу всіх, хе-хе-хе!

— Так от, у цей самий совєтський час, — продовжував бухгальтер, перерваний реплікам и і сміхом слухачів, — до моєї тіточки в комірне попросився старенький попик із попадею. Батя любив заглядати в пляшечку, а матушка хоч і не наслідувала йому в цьому грісі, але й не заперечувала. Батя, бувало, втішається з „риковочки" а довгошия матушка сидить проти нього, склавши губи свої бубличком, наче свиснути хоче, і весь час стежить за ним. Часто траплялося, що його забирали на хутори й села, де не було попа, і там він наливався до стану риз, ледве теплого додому привозили. Поїздки траплялися і вдень і ночі, усякої пори року; викликали його теж до померлих, то з іншими требами.

Коротко кажучи, наш обновлений чи сергієтський попик, — до ладу я їх досі зрозуміти не можу, — справу безбожництва й викорчовування решток коріння релігії, з великим успіхом рухав наперед!

В вагоні знов захіхікали.

— Так от, одного разу, — не звертаючи уваги на сміх слухачів, розповідав бухгальтер, — темної березневої півночі по нашого батю приїхав візник у прольотці з піднятим на ній верхом, і попросив поїхати з ним до однієї вмираючої особи. Хоч піп і дуже був під впливом вечірньої випивки, та до хорої особи поїхав. Прольотка була ресорна, над сидінням шкіряний верх, навколо тумані, вогкість, під колесами калюжі болота й води, — коротко: весняна пора. І попа загойдало... А коли він прокинувся, було вже майже видно. Сидів він на якомусь пеньку, а навколо шуміли голі камиші та лози, залиті водою. Хоч як він намагався видертися з того лозняку, нічого не виходило. Вода була глибока і снігова, островок із пеньком був увесь у трясовині, і ніяких тобі ознак людського житла. Так наш батя просидів на тому пеньку, поки не підвелося сонечко й не розвіявся трохи туман над болотами й камишами. І тільки тоді помітили його рибалки й човном перевезли до берега. Виявилося, що цей острівець був за два чи три кілометри від тітчиного дому, а як він там опинився — невідомо, але привезли його додому цілком тверезого і мокрого до останньої ниточки.

— Ну, що ж, на вашу думку, воно могло бути? — поцікавилися слухачі.

— Одно з двох, — відповів оповідач, — або піп у стані білої гарячки забрався туди на уявному візнику, або в стані лунатизму, якому часом підпадають і безпросвітні алкоголіки.

— Так, цікава подія, — зробили висновок слухачі.

В цей час наш вагон причепили до маневрового паротягу і стали возити нас по стрілках і коліях. До нашого вагону заглянув конвоєць, сказав, що скоро поїдемо, і знову залишив нас самих. І справді, через десять хвилин вагон підігнали до якогось товарового складу, і ми поїхали вперед.

Після перерви розповіді відновилися.

Четвертим оповідачем виступив колишній козацький офіцер, літній чоловік років 50, з лисиною на голові і шрамами. Обличчя його теж було спотворене, і в час розмови рухалось однією щокою, нібито комусь підморгувало.

— Ну, Карповичу, трусоніть старовиною, — підструнчували його сусіди, — похваліться своїми спогадами.

— Не хвались, ідучи на рать, а хвались, ідучи з раті, відповів козак сусідам.

У вагоні знову почувся стриманий сміх.

— От ви кажете, — почав оповідач, звертаючись до бухгальтера, що всі привиди нібито еміґрували за кордон і нічого надприродного нема, а я вам зараз наведу два факти, яких я сам був очевидцем і навіть, так би мовити, учасником їх...

...У станиці Варниківській у мене була одна добра знайома, уже літня жінка, яку в голодівку, весною 1933 року, людожери з'їли. Але справа не в людожерстві, яке тоді набирало масового характеру. Я хочу розповісти, як потім, майже через два роки, на одному спиритуалістичному сеансі дух з'їденої Полі, за допомогою пляншетки з олівцем, виписав мені, що я такого от дня й місяця вирушу на Сибір. І, як бачите, віщування духа збулося. Що ви на це скажете, товаришу Хомо не-вірний?

— Нічого. Просто збіг, — відповів бухгальтер. — Адже кожний із нас так чи інакше щодня чекав і готувався до заслання, нерви й думки завжди були настроєні в цьому розумінні, от і передалося все пляншетці. А дати випадково збіглися з вашим арештом.

(Дальше буде).

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ І СПІВВЛАСНИКОМ ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНОВОГО МАЄТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ.

М. Хом'як.

В обороні Церкви і Нації

(Памяті Преосвященного Кир Йосафата Коциловського.)

4).

Душевні і моральні муки.

Тимчасом щойно з переходом на православя почались — душевні й моральні муки гірко розчарованих лемків. Вони побачили, що дотеперішні провідники завели їх у сліпий кут та їх обманули. Адже майже в усіх народніх школах на Лемківщині з'явились учителі поляки, а не учителі — лемки, які всього 4 роки (від 1933-1937) учили дітей з букваря в лемківській говірці, зладженого одним з найближчих співробітників О. Гнатишака, учителем Методієм Трохановським, а пізніше перейшли виключно до польської мови і то вже від першої кляси. Долі православні священики, прислані варшавською митрополією, повели відразу урядування в польській мові, так, як це вже польська влада осягнула в Православній Церкві на північно-західних українських землях, уведено теж всюди навчання религії в польській мові по школах і співання польського гимну „Боже, цось Польскен" — підчас Служби Божої. Але й цього було ще полякам замало, тому на основі декрету президента з 18. листопада 1938 р. навіть богослуження у православних церквах треба відправляти в польській мові. Зрештою і саму назву Автокефальної Православної Церкви в Польщі змінено на: „Польскі Автокефалічни Косцюл Православни". Того всього у греко-католицькій церкві не було ні раніше ні тепер. І ось коло 1932 р. переходи на православя припинились, а, що більше, деякі з поновернених задумали назад вернутись, але якеж було їхне здивування, коли польська адміністраційна влада (старости) почали вживати всіх засобів, щоб унеможливити їм поворот до Української Католицької Церкви. А щоб не допустити до такого повороту і в майбутньому — виринула в них думка відокремити Лемківщину зпід юрисдикції перемиського епископа Кир Йосафата, що теж і сталося з початком 1934.

Нечуваний закид.

Підчас побуту папського нунція Мармаджі у Криниці в серпні 1933 р. з'явилась — читаємо в тайних документах, оголошених молодим нашим істориком д-ром Миколою Андрусяком — у нього делеґація москвофільська і в імені лемківського населення передала меморіял проти перемиського владики Кир Йосафата, бо він — як повідомляла поліція у своєму звіті з 7. серпня 1933 старосту в Новому Санчі — „руйнує греко-католицьке віроісповідання (!) і змагає до православя (!?); цим його змагання протиставиться місцеве населення і просить Нунція створити окреме лемківське епископство з осідком у Криниці". Чи ж не парадокс? Адже ж самі москвофіли закидали ввесь час у своїй пресі Кир Йосафатові не прихильність до православя, а обсаду парафій на Лемківщині українськими священиками, які ширили між населенням українську національну свідомість. На думку москвофілів, саме діяльність українців між населенням довела до відступлення лемків від греко-католицької Церкви і переходу на православя. В дійсності православя ширилось передовсім по тих парафіях, де греко-католицькі священики були русофільського напрямку.

Колиж факт переходу лемків на православя став такий очевидний, тоді аранжери релігійної боротьби не завагались видвигнути нечуваний закид проти Кир Йосафата, щоб оправдати за всяку ціну свої заходи за відокремленням Лемківщини зпід його юрисдикції. З плянами польонізації Лемківщини не скривались поляки, як це видно з довірочного звіту старости в Новому Санчі до краківського воєводи з 20. жовтня 1933 р., в якому він підтримав прохання москвофілів про оснування окремого лемківського епископства або бодай епископа-помічника, як чинника вельми корисного до спольонізування лемків. І дійсно пізніше відокремлення Лемківщини сприяло вельми польонізації лемків. Тому то польська дипльоматія зробила все можливе, щоб вирішити цю справу у свою користь.

Внаслідок тих заходів появився декрет св. Конгреґації для Східної Церкви з 10. лютого 1934 р. про відокремлення Лемківщини і створення Апостольської Адміністратури з 9-ох деканатів із 121 парафіями перемиської епархії, з важністю на 10 років, себто до 1944 р. Та проте і тут вибух війни перешкодив полякам здійснити їхні пляни, бо по смерті ап. адміністратора Якова Медвецького 27. січня 1941 р. його наслідником став від 3. лютого 1941 о. Олександер Малиновський, який уже від другої половини 1940 р. як генеральний вікарій і так виконував фактично обовязки хворого ап. адміністратора. На цьому важкому й відповідальному становищі перебув він аж до кінця 1945 р. Своєю жертвенною працею і тактовною поведінкою новий ап. адміністратор разом з ревним і відданим українським греко-католицьким духовенством та українськими учителями й кооператорами, які осіли на Лемківщині по розвалі Польщі восени 1939 р., не тільки поглибив релігійне життя та національну свідомість між українським населенням Лемківщини, але й — можна сміливо сказати — підготовив ґрунт під замирення на релігійному полі між братами-найдалі на захід висуненої вітки народу.

Заслуга Владики і тихих співробітників.

Очевидно, головна заслуга в цьому Преосвященного Кир Йосафата, який — як уродженець Лемківщини — зорієнтувався своєчасно про польську загрозу для Лемківщини, і від самого початку, аж до створення ап. адміністратури в 1934 р. обсаджував парафії на захід від Сяну свідомими греко-католицькими душпастирями українцями, які були не тільки оборонцями Української Греко-Католицької Церкви, але й розсадниками і носіями національної свідомости тієї дійсно прегарної, бо загартованої, твердої і працьовитої вітки українського народу. Ці священики під проводом невтомного свого владики почали свою працю від основного релігійного виховання своїх вірних. Очевидно, свою цеголку в поширення національної свідомости і розбудову культурно-освітнього (українські хори, читальні „Просвіти", „Рідні Школи", дитячі садки і захоронки) та господарсько-економічного життя (кооперативи з Повітовим Лемківським Союзом Кооператив у Сяноці, що від осени 1939 р. став великою кооперативною централею, Українбанки і т.д.) вклали теж і ті нечисленні українські діячі, які по визвольних змаганнях осіли на Лемківщині (як ось убитий 20. березня 1944 р. аквокат д-р Василь Блавацький з Сянока) і разом з місцевими свідомими українцями взялись до праці від основ (згадати хоч би двох селян: Василя Подубинського з Дубрівки Руської і Льва Кобанія з Лося та молодих Юліяна Тарновича чи Михайла Дудру). Завдяки ред. Ю. Тарновичеві при допомозі Матірнього Т-ва „Просвіта" і видавця І. Тиктора у Львові та при матеріяльній підтримці таких свідомих еміґрантів лемків, як покійний уже нині Василь Левчик із Злучених Держав, чи пані Гривнакова з Канади, став появлятись у Львові з днем 1. січня 1934 р. часопис „Наш Лемко" (спершу як двотижневик, опісля як тижневик), що виходив аж до вересня 1939 р. Згаданий часопис разом з книжковими виданнями „Бібліотеки Лемківщини" допоміг поглибленню національної свідомости західної вітки українського народу і зміцнював оборонну відпорність проти польонізаційних затій та активізував українське зорганізоване громадянство зокрема за океаном, звертаючи його увагу на страшну загрозу від наших західних сусідів.

НЕ ДУЖЕ РАДИЙ, ЩО ІДЕ ДО СОВЄТІВ.—Це адмірал Алек Дж. Кірк, на пенсії, що його президент Труман заіменував американським амбасадором до Москви на місце ген. Волтера Бедела Смита. З його вигляду не пізнати, щоб він був врадуваний своєю місією. Так і дійсно є!

На що розраховує Сталін?

(Докінчення зо стор. 2-гої)

вих умов населення у звязку з пляном Маршала і недавніх закликів провідника французьких комуністів Тореза до національної зради. Так само слабне комуністична єдність в Польщі, Болгарії, Югославії, Чехословаччині і за океаном.

Яке ж є співвідношення сил між демократичним світом і тоталітарною потугою СССР? Як стверджує агенство „Ройтер" за неповними даними на підставі архіву ОН комбіновані сили держав Атлантійського союзу перевищують сили совєтського бльоку. Атлянтійський союз має на 15% більше робочої сили, у тричі більше продукційну спроможність сталі й у 8 разів більшу кількість нафти, майже в 34 рази більше морського тонажу, в 30 разів більше вантажних авт між СССР із сателітами. Але жива сила армії СССР становить 5,200,000 чол. проти 4,150,000 чол. в арміях держав Атлантійського союзу.

Незважаючи на це СССР активно готується до війни. Уся промисловість і сільське господарство працюють на війну, структура армії побудована на воєнну ногу і основні частини війська зосереджені на Далекому сході, на Іранському, Фінляндському, Турецькому кордонах. А в східній Німеччині Совєти сконцентрували більше 500 тисяч війська, озброєного наймодернішою зброєю.

При першому зударі, хай навіть Совєти просунулися б далі на захід, але це ще не був би успіх. Навпаки, є підстави твердити, чим більше війська пішло б на захід, тим менше повернулося б його на схід. Бо ті військові частини, що в основному складатимуться з поневолених народів: українців, білорусів, і інш., не підуть в бій. В ім'я терору, голоду, поневолення, вони не тільки не захищатимуть СССР, а навпаки повернуть свої багнети проти нього. Такий же стан буде в арміях: польській, чехословацькій, румунській, болгарській та інших. І якщо тепер кожного місяця з совєтської армії дезертирують сотні вояків і старшин до Американської зони Німеччини, то під час війни їх тисячі переходитимуть на бік армії демократичного світу.

Ми схильні думати, що в третій світовій війні ініцтива мусить перейти до малих націй, до поневолених народів. Мусять виникнути всенародні повстання. За прикладом УПА будуть організуватись в бойові антибольшевицькі одиниці всі народи, що прагнуть волі і людоправства. Фіналом третьої світової війни мусить бути самовизначення поневолених Москвою народів в Самостійні Суверенні Держави. І лише тоді, і тільки тоді настане мир і спокій.

Отже у наступній війні карта Сталіна буде бита. Є підстави думати, що війна закінчиться протягом року, і на розвалищах СССР замайорить кільканадцять національних прапорів.

Підсумком війни був би, не Нюренберський, а Київський процес, де судили б Політбюро ВКП(б) на чолі зі Сталіном, як винуватців свідомого вимордування мільйонів українського народу, як теж невинних жертв інших національностей.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ОКУПАЦІЯ КИЄВА

(Докінчення зі стор 1-шої)

рах Сибіру й України. Багато з них уже померли з холоду, голоду й тяжкої праці, а ще більше хворіє на туберкульозу. Всі вони проклинають тих, що закликали їх повертатися на „родіну". Коли б була нагода, вони пішки пішли б знов до Німеччини.

В СССР — злиденне життя, а пропаганда неправди така знахабніла, що історія не знає нічого подібного. Від пропагандистів тільки й чуєш (а їх скрізь повно), що там, у Німеччині, в окупаційних зонах панує голод, безробіття, нема свободи людині.

Хоч які страшні совєтські органи безпеки, але на Україні дуже багато партизан. З уст населення чув, що найбільші групи в лісах біля Чернігова, Вінниці, Рівного та в Карпатських горах.

У Києві панує бандитизм. Світла мало, вночі часто грабують перехожих, а до зруйнованих будинків уночі навіть органи безпеки не наважуються підходити.

Населення прихильно ставиться до партизанських загонів, називаючи їх визволителями. Зв'язковими з партизанами найчастіше бувають діти. Вони приносять їжу та всякі відомості.

Населення України відмінне своїми звичаями та культурою від населення Росії. На Україні кожний людяно ставиться до полонених, в Росії ж знущалися, а діти, навчені від піонерських та комсомольських керівників, навіть камінням в полонених кидали.

Коли виїздив з Дарниці, люди, що знали його, просили, щоб він розповідав правду про теперішнє життя на Україні. Казали, що не вірять большевицьким фальшивникам про Захід.

УСПІХ КУРСУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В „У.М.С.А." У ВИЛКС-БЕРІ, ПА.

За підписом секретарки Луїзи Дікінсон прислала управа „У.М.С.А." (Товариства Християнських Молодих Мужчин) повідомлення до редакції „Свободи", що започаткований цією організацією курс української мови добігає до кінця з великим успіхом. Лекції побирали понад 20 студентів, учителем, як звісно був п. Г. Герман. При цій нагоді управа складає „Свободі" подяку за прислання підручників української мови для студентів, які послугувалися ними підчас науки.

С. Курилів.

„МИСТЕЦТВО"

(Фейлетон.)

Кажуть що українське мистецтво славне на весь світ, та я грішний найкраще люблю театр. В ньому плекається рідну мову, а крім того є де вийти, розірватись трохи і нераз посміятись здорово, як аматори перемінюють трагедію на комедію, чи навпаки.

Недавно довелось мені бути в святині мистецтва і бачити таку гарну штуку, що називається „Циганка Аза" або „Хата за селом". Пішло нас кількох і вибрались вчасно, щоб скорше захопити місця для себе. Якраз доходила восьма година, як ми опинились перед будинком театральної музи. Початок драми був проголошений афішами точно на цю годину, бо — як було писано на оголошеннях — штука дуже довга, тому артисти старатимуться почати в означеній годині.

Перед театром не було нікого крім кількоро дітей, що бавалися кидаючи попід стіну скляними кульками. Заля була замкнена...

Мені було дивно, що в осьмій годині, не було перед театром нікого, а що це було в чужій для мене стороні, я почав розпитувати людей про причину, думаючи, що штука відкликана.

— Ні, — говорили — у нас є звичай сходитись до театру коло дев'ятої години навіть тоді, як би штука була проголошена на годину сьому...

— Ну, звичайно — подумав я — українська точність.

Нічого робити. Переждали ми ще пів години і аж тоді надійшов чолов'яга та відчинив двері. Ми показали йому білети вступу, ввійшли до залі та посідали мовчки на запорошені крісла.

Нас овіяло театральною атмосферою, а це тому, що на передній куртині був намальований вправною рукою артиста-маляра не то коваль, не то мурин, що підковував коня. Думали, що це має спільного з українським мистецтвом, але воно й досі зістало загадкою.

Перед дев'ятою годиною почав сходитися народ і вкоротці заля заповнилась людьми і тютюневим димом. В тій околиці, як нам сказали, вільно курити в театрі не тільки старшим, але й дітям...

Невдовзі підбіг до мене режісер і усміхаючись мило, з гордістю директора театру, запросив мене характеризувати циганів, бо циганок — як він надмінив — самий характеризує. Я радо згодився, бо правду сказати найлегше характеризувати циганів; треба тільки намазати собі добре обиди долоні чорною шмінкою і витерти їх об лиця артистів. От і ціла штука!

Ми вже хотіли приступити до того вельми артистичного малярства, а я вже й рукави закотив, як хтось завважив, що ґардеробщика нема і шмінки замкнені. Ще хтось додав, що бачив його, як вертав з христин „в чотири боки", але куди він пішов, цього ніхто не знав.

А час минав. Була дев'ята й тридцять, публіка свистала і тупала ногами, діти верещали як в індіянському танку, менші ревіли і заводили як на похоронах, ціла заля мала вигляд димарів, в якій вудять ковбаси, аматори кляли театральну музу, режисер кусав губи, циганки — що самі схарактеризувались в міжчасі сажею з печі — сиділи понадувавшись мов сичі, а я докурював третю файку, бо також не хотів остати позаду в тютюневих перегонах. Незабаром за димом — вже й самої Ази розпізнати не міг.

Врешті заряджено розбиття колодки, а рівночасно хтось притащив веселого ґардеробщика, в якого вирвано з рук непотрібні ключі.

Ще раз доповнено характеризацію Ази, порозданаво костюми і незабаром вистава почалась точно в десятій годині.

Перед сценою засіла оркестра, що складалась з самого режисера і директора театру та двох музикантів, що грали і без нот і пам'яті.

По піднесенні куртини з ковалем і конем, перехилився дирігент оркестри понад сцену, стукнув смичком об підлогу і промовив тихо, щоб крім публіки більш ніхто не чув:

— А не виривайся одно з другим наперед, тільки чекай, доки я не заграю інтродукцію, чув?

Артисти на сцені з тяжким зідханням мовчки притакнули головами і вистава почалась. Суфлер підповідав, але так тихо, що тільки до всходових дверей було чути його слова. Як підповів: „Кохаю тебе до безтями", то не диво, що аматор говорив: „запхаю тебе до ями"...

Публіка страшно реготалась, бо драма була дуже сумна і пориваюча. Спів виходив на причуд гарно, а доповнований оркестрою робив враження двох різно настроєних фортепіянів. Як співак підвищав мелодію на півтора тона вище, тоді в половині пісні дирігент переривав її стукненням смичка об підлогу і напоминав співака чи співачку милим голосом:

— Гов! Що ти сказилася, чи оглухла?

Або:

— Микито! Дідько б тебе вхопив, як ти співаєш?... Не чуєш як я граю?..

І знову грав інтродукцію.

А з-поза сцени, поміж віддиховими хвилинами суфлера, доносився громовий хропіт сплячого ґардеробщика, немов би хотів своїм ґерґотінням завалити святиню театрального мистецтва. Йому снилася забава на христинах у свого кума.

Публіка була очарована грою, співом і музикою артистів і плескала грімко в долоні, що примушувало дирігента раз-у-раз вставати і низько вклонятись. В одинадцятій годині скінчилась перша дія, по якій мало слідувати ще чотири довгих дій. По півгодинній павзі, почали грати другу дію, але багато з цікавих любителів мистецтва її не бачило, а між ними і ми, бо останній трамвай відходив з цієї околиці опівночі.

З болем серця покинули ми пристановище театральної музи і від'їхали додому. Але у мене у пам'яті остала назавше ця клясична гра артистів і стукання смичка об підлогу...

— Гей, Микито, як ти граєш, дідько би тебе вхопив!...

МУМІЯ З-ПЕРЕД 600 РОКІВ ДО ХРИСТА.—В Саккара, в Єгипті, викопали три мумії, що є майже не ушкоджені. Перед нами одна з них.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа **доконче** подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаете.

За листами чи адресами від скитальників прохаемо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

* * *

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

17.895 Скроцький Богдана, Володимира і Ярослава з Рогатина, Куцаб Варвари, Олени і Параскевії з с. Динова, Сянік, від Цох Емануела с. Евстахія і Стефанії з дому Куцаб.

17,896 Крукевич Катерини з с. Комара, Перемишль, від Лярис Катерини зам. Дуда.

17,897 Малиневич Антона родж. в Аериці від Олійник Михайла з с. Надієво, Долина.

17,898 Знакомих з пов. Ярослава: поможіть перебратися зі скитальщини від Зайло Петра.

17.899 Савяк Марії, Володимира, Пилипа і Івана з с. Тадані, Камінка Струмилова, від Рибак Марії з с. Тадані.

17.900 а) Богач Семка з с. Телячого, Підгайці, від Вовк Івана с. етра.

17.900 б) Медвецька Магди і її батька з с. Обовиська Літятин, Бережани, від Цваник Михайлини.

17,901 Шевчук Михайла з с. Рівні, Калуш, івд Дудич Михайла с. Ілька і Катерини.

17.903 Максимяк Степана с. Степана з с. Тяглів, Рава Руська, від братанПича Михалюк Павла с. Ілька з с. Прусинова.

17,904 Василишин Петра с. Василя з с. Коростович, Бурштин, від Мацьків Михайла (надіслане пошук. з Америки).

17,905 Кіхтан Луця стрийка і тети Ірини, Максимович Луця, Макар Теодора і Марії з с. Галівки, Старий Самбір, від Кіхтан Степана.

17,906 Мерищак Дмитра с. Івана і Лобоцька Анни з с. Лисичинці, Збараж, від Мерищак Володимира с. Якима.

17,907 Волошинович Анни тітки з с. Мушинка, Новий Санч, від Оршуляк Стефанії зам. Кушталя.

17,909 Вишатицька тітки і Юрів, Ман Миколи, Вітушинський Мілька, Бачинський Осипа з с. Стара Сіль, Самбір, від Ман Володимира.

17,910 Кравичшак Івана вуйка з с. Задвіря, Сянік, від Малецька Юлії.

17,911 Талпаш Теодосія (перший предсід. УНС жив в Шамокин) і його родини від Талпаш Олександри зам. Палій.

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia, 5, Pa.

ПОДЯКА

AUBURN, N. Y.

ВАСИЛЬ ЧУЧКА з родиною складає щиру подяку за участь в похороні моєї мами **МАЛАНІЇ ЗДАН**, котра була похоронена 21. квітня (April) 1949, проживши 64 роки та оставивши сина Василя, невістку Юлію і внука Івана.

Щиру подяку родина складає Урядови і цілому Тов. Запорозька Січ, від. 283 У.Н.С., Всечеснішим Отцям: Всеч. о. Остапови і о. Чомко, Родині і Знайомим з Бофало, Н. Й., укр. погребникові П. Ковальчикови і всім, котрі віддали Покійній останню прислугу.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 4. травня 1949 року помер у 65. році життя

ЛУКА СИДОРАК,

член Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 138 У. Н. Союзу в Глестонбури, Конн.

Покійний був одним з тих, що зорганізували згадане Братство 35 років тому і майже цілий час свого членства сповняв різні уряди, а найдовше уряд предсідника. Покійний любив давати жертви на народні і добродійні цілі і інших до них заклинав. Походив з села Глядки, пов. Тернопіль, Зах. Україна. Полишив у смутку жену Марію і 4 подружених дітей та 9 внуків.

Члени Братства, кревні та знайомі і приятелі взяли численну участь у похороннім Богослуженні, відпровадикуючи тлінні останки на український цвинтар. — В. Н. П.!

С. Кукікевич, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Збори Тов. Мир, від. 324, відбудуться в суботу, 14. травня, в год. 8. ввечір, в домі Укр. Громади, 800 Н. 23. вул. Просимо всіх членів прийти на означений час. — Г. Григорчук, предс.; П. Максимович, кас.; Г. Бучко, секр.

НОНГСТАВН, О. — Тов. ім. О. Басараб, від. 348, повідомляє своїх členиць, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. травня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній при Вест Райн Еве. — В. Дубас, предс.; Н. Стахура, кас.; М. Періг, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. Любов, від. 45, повідомляє своїх членів, що звичайні збори відбудуться в неділю, 15. травня, та що на цих зборах будуть вирішені дуже важні справи, тому просимо всіх членів конче явитися, а довгуючих просимо вирівняти свої вкладки. — За уряд: Т. Малик, А. Гарасим, М. Ю. Сеник, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 15. травня, в годині 2. пополудні, в гали парафіяльній, 235 Карбон Ст. Уряд просить членів явитися на збори. — За уряд: М. Брус, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Укр. Тов. Січ, від. 39, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. травня, точно в годині 3. пополудні, в сали У. Н. Дому. На цих зборах будемо приймати нових членів до Тов. і У. Н. Союзу, тому кожний член є обовязаний привести хоч одного нового члена і вписати свої діти до У. Н. Союзу. — І. Каменюк, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Управа Тов. ім. Д. Вітовського, від. 375, повідомляє, що місячні сходини відбудуться в неділю в год. 1. в домівці У. Н. Дому при 847 Н. Френклин ул. Рівночасно взиваємо всіх довгуючих членів вирівнати свої залеглости. — За управу: І. Чопик, гол.; С. Пилюк, скарб.; П. Іваш, секр.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ТАРЗАН, ч. 2092. Таран іде на звіди.

Незабаром вони побачили злодійське шатро. Тарзан відвернув вазіра з його стежки.

„Занеси рибу так, як це ти робив давніше" — радив він — "і повернися додому опісля. Торгуй тільки з людьми з твоєї раси, вони чесні люди."

Коли Мулак і Батна зближилися до табору...

...Тарзан підліз обережно до місця, яке було просто над головою.